

POSTANOWIENIE

16 kwietnia 2026 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Adam Doliwa

na posiedzeniu niejawnym 16 kwietnia 2026 r. w Warszawie

w sprawie z wniosku A.I.P.

z udziałem K.K.

o podział majątku wspólnego,

na skutek skargi kasacyjnej K.K.

od postanowienia Sądu Okręgowego w Nowym Sączu

z 22 października 2024 r., III Ca 457/21,

1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;

2. nie obciąża uczestnika kosztami postępowania kasacyjnego;

3. zasądza od Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w N.S. na rzecz adwokat M.W. kwotę 5400 (pięć tysięcy czterysta) złotych powiększoną o należny podatek od towarów i usług tytułem zwrotu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej skarżącemu z urzędu w postępowaniu kasacyjnym.

(P.H.)

UZASADNIENIE

Uczestnik, K.K., wywiódł skargę kasacyjną od postanowienia Sądu Okręgowego w Nowym Sączu z 22 października 2024 r., wydanego w sprawie z wniosku A.P. o podział majątku wspólnego.

Uzasadniając wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania skarżący przedstawił istotne zagadnienie prawne dotyczące obowiązku ustalenia przez sąd z urzędu poszczególnych składników majątku wspólnego wchodzących w skład majątku na dzień ustania wspólności ustawowej, czy składniki te nadal istnieją w dacie zamknięcia rozprawy. Skarżący wskazał, że skarga jest oczywiście uzasadniona wobec naruszenia przepisów prawa procesowego, tj. art. 233 § 1 w zw. z art. 382 k.p.c., poprzez uznanie za udowodnione, że w skład majątku wspólnego wchodzi oszczędności w gotówce w wysokości 13 000 euro na podstawie zeznań świadków, podczas gdy, żaden ze świadków nie zeznał, aby strony posiadały oszczędności w tej walucie i kwocie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecnictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 k.p.c.).

Istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest zagadnienie nowe, nierozwiązane dotychczas w orzecnictwie, którego wyjaśnienie może przyczynić się do rozwoju prawa. Zagadnienie prawne powinno przede wszystkim być sformułowane w oparciu o okoliczności mieszczące się w stanie faktycznym sprawy wynikającym z dokonanych przez sąd ustaleń (zob. postanowienie SN z 7 czerwca 2001 r., III CZP 33/01), a jednocześnie być przedstawione w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, aby umożliwić Sądowi Najwyższemu udzielenie uniwersalnej odpowiedzi, niesprowadzającej się do samej subsumpcji i rozstrzygnięcia konkretnego sporu (zob. postanowienia SN: z 15 października 2002 r., III CZP 66/02; z 22 października 2002 r., III CZP 64/02, i z 5 grudnia 2008 r., III CZP 119/08). Konieczne jest przytoczenie argumentów prawnych, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Skarżący powinien nie tylko wskazać przepis prawa (materialnego lub procesowego), którego dotyczy zagadnienie, ale także przedstawić pogłębioną argumentację prawną w celu wykazania, że zagadnienie jest istotne, a jego rozstrzygnięcie ma znaczenie dla

merytorycznego rozstrzygnięcia w jego sprawie (zob. m.in. postanowienia SN: z 23 sierpnia 2007 r., I UK 134/07, i z 9 lutego 2011 r., III SK 41/10).

Sformułowane przez skarżącego zagadnienie prawne nie czyni zadość tym wymaganiom. Po pierwsze, przedstawione zagadnienie nie jest zagadnieniem nowym.

W postępowaniu o podział majątku wspólnego byłych małżonków sąd pierwszej instancji ustala skład i wartości majątku wspólnego (art. 46 k.r.o. w zw. z art. 567 w zw. z art. 684 k.p.c.), ustala udziały stron w majątku wspólnym (art. 43 k.r.o.), rozlicza nakłady i wydatki poczynione z poszczególnych mas majątkowych oraz spłacone długi, co dotyczy okresu istnienia wspólności ustawowej (art. 45 k.r.o.) oraz rozstrzyga o innych roszczeniach między małżonkami związanych z majątkiem wspólnym, powstałych w okresie po ustaniu wspólności ustawowej a przed dniem podziału majątku wspólnego (art. 686 k.p.c. w związku z art. 46 k.r.o.) (zob. postanowienie SN z 26 lutego 2020 r., V CSK 370/18).

Co do zasady przedmiotem postępowania o podział jest majątek, który był objęty wspólnością majątkową i istniał w dacie jej ustania. Ruchomości i nieruchomości wchodzące w skład majątku w tej dacie muszą jednak istnieć w dacie dokonywania podziału, bowiem decydujące znaczenie dla rozstrzygnięcia mają okoliczności istniejące w dacie zamknięcia rozprawy (art. 316 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.). Sąd ma obowiązek orzeczenia o przyznaniu jednemu z byłych małżonków istniejących składników majątkowych i dokonania rozliczenia ich wartości (zob. postanowienie SN z 26 czerwca 2013 r., II CSK 583/12).

Przedewszystkim zgodnie z art. 684 k.p.c. w związku z art. 567 § 3 k.p.c. sąd zobowiązany jest do ustalenia w toku postępowania o podział majątku wspólnego składu i wartości tego majątku. Skład majątku podlegającego podziałowi powinien być ustalany na chwilę, w której ustaje wspólność majątkowa małżeńska, tj. majątek objęty wspólnością małżeńską majątkową przestaje być majątkiem wspólnym i staje się majątkiem, do którego stosuje się odpowiednio przepisy o wspólności majątku spadkowego. Między chwilą ustania wspólności majątkowej małżeńskiej a chwilą dokonywania podziału majątku, który był objęty tą

wspólnością, mogą jednak zajść zmiany w stanie jego składników, konieczne jest więc ustalanie wartości tych składników według ich stanu z chwili podziału majątku. Równocześnie jednak przedmiotem podziału jest majątek objęty wspólnością majątkową małżonków, istniejący w dacie jej ustania (a zatem bez przedmiotów zbytych przed ustaniem wspólności) i w dacie podziału, bowiem decydujące znaczenie dla rozstrzygnięcia mają okoliczności istniejące w dacie zamknięcia rozprawy (art. 316 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.). Sąd ma obowiązek orzeczenia o przyznaniu jednemu z byłych małżonków istniejących składników majątkowych i dokonania rozliczenia ich wartości. Jeżeli natomiast pewne składniki zostały bezprawnie zużyte lub roztrwonione przez jednego z małżonków, to ich rozliczenie może nastąpić na skonkretyzowane (kwotowo) żądanie poszkodowanego małżonka. Zarówno wysokość szkody, jak i pozostałe przesłanki odpowiedzialności odszkodowawczej winien wykazać zainteresowany (zob. postanowienie SN z 19 września 2019 r., II CSK 263/18).

Po drugie, z treści uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania nie wynika, aby co do przedstawionego zagadnienia prawnego - w zakresie istotnym dla rozstrzygnięcia skargi kasacyjnej - powstały w orzecznictwie rozbieżności.

Skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, gdy dla przeciętnego prawnika z samej treści skargi – bez pogłębionej analizy i juredycznych dociekań – w sposób jednoznaczny wynika, że wskazane w niej podstawy zasługują na uwzględnienie z uwagi na kwalifikowany charakter naruszenia przepisów prawa. Przyczyna przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, jaką jest jej oczywista zasadność, może dotyczyć jedynie przepisów prawa niepodlegających różnej wykładni i niepozostawiających sądowi swobody oceny. Chodzi przy tym o wykładnię w oczywisty, dostrzegalny już *prima facie* sposób sprzeczną z jednolitą i ugruntowaną wykładnią skonkretyzowanego przepisu, przyjmowaną w orzecznictwie i nauce prawa (zob. m.in. postanowienia SN: z 21 maja 2025 r., I CSK 558/24; z 26 marca 2025 r., I CSK 3537/23; z 30 stycznia 2025 r., I CSK 3814/23; z 31 grudnia 2024 r., I CSK 1853/23; z 20 listopada 2024 r., I CSK 2892/23; z 14 września 2023 r., I CSK 518/23; z 27 lipca 2023 r., I CSK 5328/22).

Analiza skargi kasacyjnej prowadzi do wniosku, że przesłanka z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. nie została spełniona. Pozwany pod pozorem oczywistej zasadności w istocie pyta o trafność stanowiska Sądu Apelacyjnego wyrażonego w związku z rozstrzygnięciem tej konkretnej sprawy. Przedstawił wyłącznie własne stanowisko, polemizując z niekorzystnym dla niego rozstrzygnięciem Sądu drugiej instancji.

Podstawami skargi kasacyjnej nie mogą być objęte zarzuty błędnych ustaleń faktycznych i oceny dowodów (art. 398³ § 3 k.p.c.), więc nie można z odwołaniem się do nich kreować zagadnienia prawnego opartego na założeniu, że w rzeczywistości miał miejsce stan faktyczny inny, niż ustalony przez sądy obu instancji, czyli inny, niż stanowiący podstawę rozstrzygnięcia.

Nie jest rzeczą Sądu Najwyższego ustalanie stanu faktycznego i dopuszczanie w sprawie nowych dowodów. Skarżąca błędnie traktuje skargę kasacyjną jako trzecią instancję odwoławczą. Znamienne, że sądy obu instancji wyczerpująco i wnikliwie odniosły się do oszczędności w wysokości 13 000 euro.

Sąd Najwyższy uznał, że nie ma innych przyczyn uzasadniających przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, w szczególności w postaci nieważności postępowania (art. 398⁹ § 1 pkt 3 k.p.c.).

Z tej przyczyny Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 1 i 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi do rozpoznania. O kosztach postępowania kasacyjnego rozstrzygnął zaś na podstawie art. 520 § 1 k.p.c.

O kosztach pomocy prawnej udzielonej pozwanemu z urzędu orzeczono stosownie do § 10 ust. 1 pkt 8 w zw. z § 8 pkt 7 w zw. z § 16 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 14 maja 2024 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa albo jednostki samorządu terytorialnego kosztów pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (tekst jedn. Dz. U. z 2026 r. poz. 87).

Adam Doliwa
(P.H.)

[a.]